

DE BOSSCHE WIELERBEDEVAART

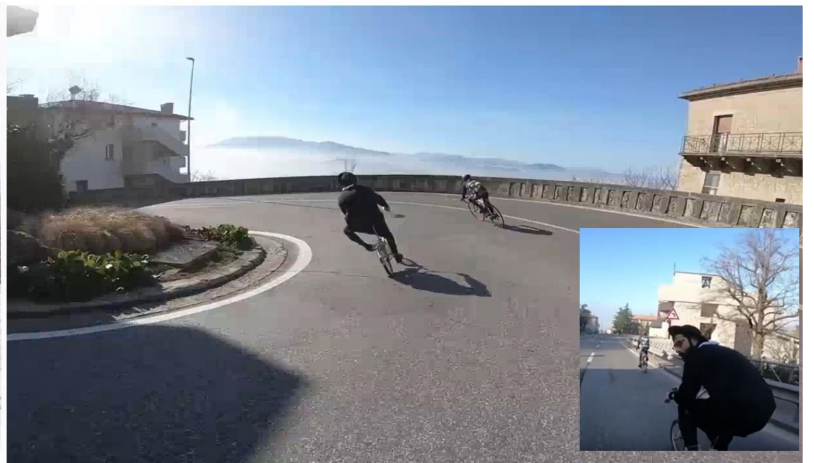

Foto links: 1914, Tour de France, 3de etappe Cherbourg – Brest: Twee Roomse priesters op jacht naar de kopgroep. Foto rechts: 2018, Monte Titano, San Marino: De pastoor komt in de afdaling binnendoor en neemt de koppositie over ! (foto's particulier archief)

Wielrennen is een Katholieke sport. Van oudsher ontwikkelde zich vooral in Zuid-Europese landen, en in Italië in het bijzonder, een onverbreekelijke band tussen de wielersport en het katholicisme. Zeker na de tweede wereldoorlog haakten katholieke hoogwaardigheidsbekleders graag aan bij het wielerpeloton. In 1947 deelde paus Pius XII pauselijke onderscheidingen uit aan Gino Bartali (die ook wel de fietsende monnik of de vrome werd genoemd), Fausto Coppi, (die toen nog onder de genade van de kerk viel) en een aantal andere Italiaanse wielsterren als Fiorenzo Magni, Adolfo Leoni, Giordano Cottur en Aldo Ronconi.

Paus Pius XII ontvangt drie championissimi: Gino Bartali (op de foto links van hem), Fausto Coppi (rechts van hem) en Constante Girardengo (tussen de paus en Coppi in).

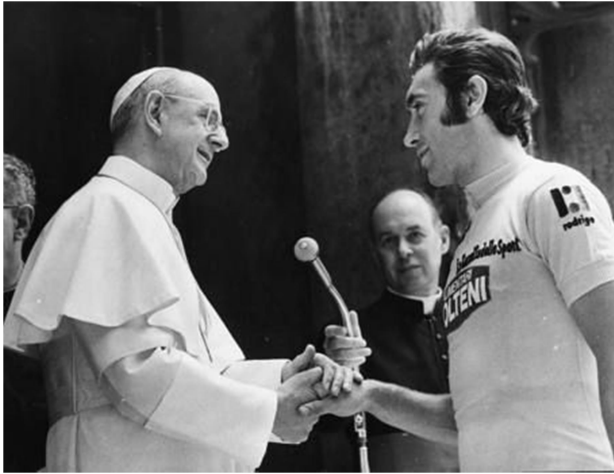
Het Santuario della Madonna del Ghisallo, van binnen en van buiten. (part. archief)

Gestimuleerd door de Italiaanse wielersuccessen werd in 1949 het ***Santuario della Madonna del Ghisallo***, een kerkje uit 1631 aan het Como-meer op de Ghisallo (top 754 mtr.) op voorstel van priester Ermelindo Viganò door Paus Pius XII uitgeroepen tot beschermheilige van wielrenners. Het kerkje staat langs het parcours van de Ronde van Lombardije en groeide daarna uit tot een drukbezochte wielerkapel. In 2006 legde paus Benedictus XVI hier de laatste - gezegende - steen voor het wielermuseum, dat pal naast de populaire kapel werd gebouwd. In het museum nu zijn alle wieleraandenkens te vinden, die niet meer in het kerkje pasten zoals racefietsen, foto's, tricots van winnaars en allerlei andere wielattributen.

Het zegenen van wielrenners door bisschoppen en priesters voor de koers werde ook een veelgebezigde praktijk. In 1974 toen de start van de Giro d'Italia plaats vond in Vaticaanstad,

zegnende paus Paulus VI op het Sint Pieterplein de hele wielerkaravaan, en mochten Eddy Merckx, Felice Gimondi en José-Manuel Fuente hem de hand drukken en zijn pausring kussen. Maar eerder, toen campionissimo Fausto Coppi zijn vrouw Bruna verliet en er met zijn 'Dama Bianca' (de Napolitaanse Giulia Occhini) vandoor ging, weigerde paus Pius XII voortaan ieder peloton waarin ook Coppi meereed te zegenen.

Paus Paulus VI met Eddy Merckx (linkerfoto) en Paus Johannes Paulus II bij de voorstelling van 'zijn' team Amore e Vita (rechterfoto).

In de Maratona delle Dolomiti, een van de bekendste cycloportieve wielertochten in Italië, wenst de plaatselijke pastoor voor vertrek alle deelnemers een behouden tocht en worden de duizenden deelnemers vanuit een helikopter met wijwater besprenkeld. Tal van renners rijden ook met een Mariamedaillon aan de valhelm of onder het zadel. Daarnaast is het Vaticaan al lange jaren (mede-) sponsor van een heuse profploeg, Amore e Vita, en werkte paus Johannes Paulus II, die als aartsbisschop van Krakau al twee keer per week een rondje van 38 kilometer reed, op het pauselijk vakantieoord Castel Gandolfo op een speciaal voor hem geconstrueerde Colnago aan zijn conditie. Ja, wielrennen is werkelijk een Katholieke sport! Dominees, die tot de protestante tak van het Christendom behoren, zegenen nooit renners en koersen op zondag geldt voor hen als verstoring van de zondagsrust. Ook in andere religies is er geen enkele connectie met welke sport dan ook.

Maar ook in Nederland zijn er verbanden! In navolging van Limburg, waar al een paar jaar een dergelijke gebeurtenis in Maastricht plaatsvond, organiseerde de Nederlandse Katholieke Sportfederatie (NKS) vanaf 1953 in Brabant een wielrenbedevaart naar de Onze Lieve Vrouw in de Sint Jansbasiliek van Den Bosch.

Dagblad De Tijd, 8 februari 1954

Deze wielervedevaart, die op initiatief van wielervereniging "Pijnenburg" uit Tilburg werd ingericht, vond aan het begin van het seizoen plaats en had steevast zo'n beetje het volgende programma: Om 12.00 uur een Heilige Mis met een korte toespraak, meestal door de Tilburgse aalmoezenier van den Heuvel. Vervolgens werd er verzameld op de Parade (het plein voor de basiliek van Sint Jan) voor de fietsenzegening door de bisschop, waarna er een defilé volgde voor de bisschop langs het bisschoppelijk paleis. Afgesloten werd er met een koffiemaaltijd op verschillende plaatsen in de stad. Tijdens de eerste Bossche wielervedevaart op zondag 12 april 1953 werd er een gedenkplaat aangeboden aan de toenmalige bisschop van Den Bosch, monseigneur Mutsaers. In het begin van de zestiger jaren was het de immens populaire en alomteweesse monseigneur Bekkers, die de fietsenzegening alleen al door zijn unieke persoonlijkheid een apart cachet gaf.

12 april 1953: de eerste Bossche wielervedevaart, links zegent monseigneur Mutsaers de renners, rechts het defilé langs het bisschoppelijk paleis. (foto's StadsArchief 's-Hertogenbosch)

In 1956 was het weer bar en boos en moesten de renners koude en sneeuw trotseren om op en neer naar Den Bosch te komen.

Op de foto rechts staat tweede van links warm ingeduffeld Fried Libregts en geheel rechts Piet Marchand (archief Fried Libregts)

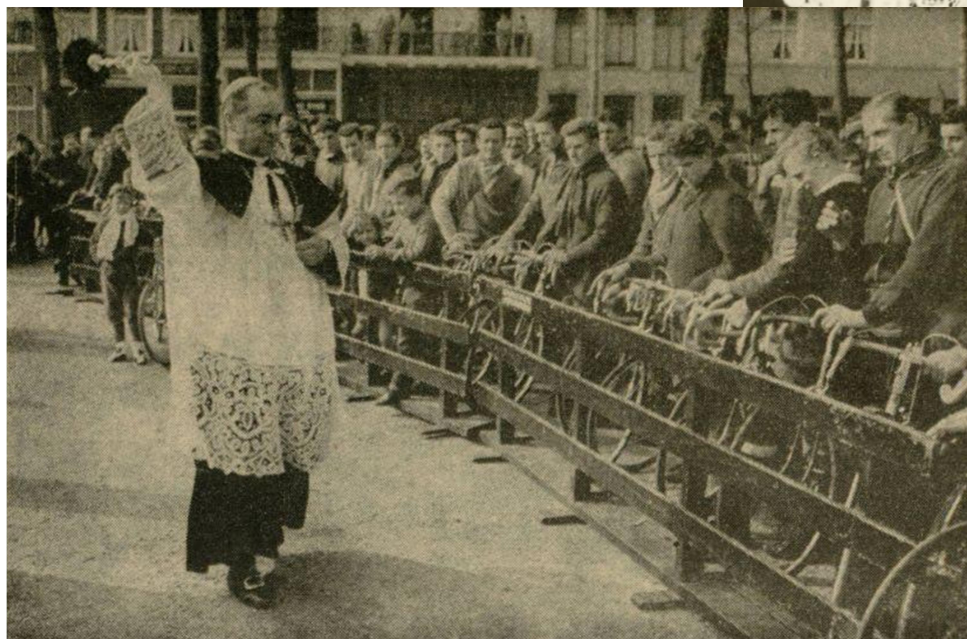
Een tiental jaren was de Bossche wielervedevaart een succesvolle gebeurtenis, een soort van reünie van Brabantse renners voor de aanvang van het seizoen. Maar niet alleen renners uit Brabant wisten hun weg te vinden naar dit ritueel. Ook coureurs uit Zeeland, Utrecht en Amsterdam vergezelden hun Brabantse wielervrienden ieder voorjaar naar Onze Lieve Vrouw van Den Bosch voor een moment van bezinning, maar toch ook om bij de Zoete Lieve Moeder een veilig, blesseurevrij en vooral succesvol wielerseizoen af te smeken.

Ondanks het dikwijls barre en boze weer (in 1955 en 1956 bijvoorbeeld sneeuw en ijzel) bezochten ieder jaar zo'n 300 tot 500 coureurs - in principe - op de fiets Den Bosch om als ultieme voorbereiding op het seizoen te bidden voor de genade van Onze Lieve Vrouw. Maar ook in de wielersport sloeg de ontkerkelijking uiteindelijk toe, waardoor met de laatste wielervedevaart op 3 maart 1963 een stukje traditie uit de Brabantse en Bossche wielersport verdween.

1958: monseigneur Bekkers wilde zelf ook wel eens op zo'n karretje zitten! Op de foto zijn Huub Zilverberg en Sjef van de Wiel te herkennen. (foto StadsArchief 's-B)

1959: monseigneur Bekkers met de jongste deelnemer aan de bedevaart. (foto: Katholiek Documentatie Centrum)

1961: monseigneur Bekkers hanteert de wijkwaterkwast om de racefietsen te zegenen. (foto Leeuwarder Courant 6 maart 1961)

Brabantse Sprintjes

Zondag zijn we naar Den Bosch gegaan. Nee, niet voor de brandewijn met suiker. Want sinds het vorig jaar zien de meeste Brabantse wielrenners elkaar ene keer op de Parade. D'n erwtenman op de St. Jan weet al van wanten. Wielerbedevaart en fietsenzegening. Het idee is niet van de Brabanders. De Limburgers gingen ermee voor. Maar het is een goed idee. Hoe rauw onze fietsschavuiten soms ook zijn, die tocht naar Den Bosch schijnt toch iets te hebben wakker geroepen. Dat had ge mischien niet verwacht. En toch is het zo. De belangstelling en deelname wordt groter.

Dit jaar hebben de initiatiefnemers van de bedevaart naar Den Bosch en de fietsenzegening door Z.H. Exc. Mgr. Mutsaers geen geluk gehad met het weer. Er hadden zich 500 deelnemers opgegeven. 's Morgens lag de sneeuw in het uiterste deel van West-Brabant, waar de meeste coureurs wonen, en in Oost-Brabant vijftien centimeter dik. Uit deze gedeelten van Brabant zijn er per fiets slechts weinigen naar Den Bosch getogen. Het was eigenlijk ondoenlijk. Zij, die toch het hart hadden, hebben herhaaldelijk op hunne snufferd gelegen voor zij door de Bossche straten reden. De Langstraat, de omgeving van Tilburg en van Den Bosch waren op de Parade goed vertegenwoordigd. Willebrord was met een bus gekomen, zoals dit ook het vorig jaar gebeurde. Van wijd en zijd waren er ook met de wagen naar Den Bosch getrokken. Zelfs Zeeuwen. In het „Hart van Brabant”, waar de melding plaats vond, was het tegen twaalfen ene pierepot. Het was er zo druk, dat er geen plaats meer was om een tas koffie of 'n borreltje te vatten.

Om kwart over twaalf werd in de St. Jan door Prof. v. Dussel een gezongen H. Mis opgedragen. In het middenschip van de Kathedraal zaten alle wielermannen. Profs, amateurs, nieuwelingen, officials. Een drie- tot vierhonderd man.

Kapelaan v. d. Heuvel, geestelijk adviseur van de Wielerclub „Pijnenburg” uit Tilburg, waarin Jantje van Grinsven de scepter zwaait, hield na de H. Mis in de Mariakapel een mannelijke toespraak tot de renners.

Buiten de kerk, voor de hoofdingang, vond later door de Bisschop de fietsenzegening plaats. Voorop Roks, Suijkerbuijk, Van Dongen. Verder waren er Schoenmakers en Dielissen, Rovers, v. d. Brand, de Tilburgers in hun trainingspakken, de Madese coureurs met v. d. Elshout etc. etc. Van de besturen zagen we o.a. Willebrord, Tilburg, Eindhoven. Officials als Van Aalst, Dreessens e.a. Met de muziek voorop werd tenslotte voor de Bisschop gedefileerd.

En daarna toog men weer huiswaarts.

Het was een kloeke demonstratie. De wielerkapelaan uit Tilburg kent er iets van om op de juiste wijze met jongens uit de harde wielersport om te springen.

Hij kent er zoveel van, dat de wielerjongens het volgend jaar zonder schroom weerom komen.

In Den Bosch zagen we ook, dat de Rengenhart goed overwintert heeft. Hij is er niet van versleten. Van al die sportavonden, die hij met v. Est en ook met Woutje in West-Brabant heeft gegeven. Er was flinke belangstelling. Dat is zo de gebruikelijke tijdspassing in de winter: sportavonden. Maar hij was toch weer blij, zo dadelijk met de mannen de weg op te kunnen gaan!

Wielersport 17 februari 1955

WIELRENNEN

Ondanks koude werd vierde wielerbedevaart een groot succes.

Volgend jaar een groot wielercriterium.

Ondanks de felle koude en de voor de race-karretjes haast onberijdbare wegen, waren er op de Parade in Den Bosch toch nog meer dan tweehonderdvijftig renners uit Brabant en Zeeland bijeengekomen voor het beleven van de vierde wielerbedevaart, welke door de Nederlandse Katholieke Sportbond georganiseerd werd.

Pieter de Jongh, de grote crack uit Made, had met een grote groep de verre tocht per racefiets ondernomen, alsmede de mannen van Jos Suykerbuijk uit Breda, terwijl hele contingents uit Raamsdonksveer, Eindhoven, Tilburg, Den Bosch etc. naar de St. Jan trokken, waar om kwart over twaalf een H. Mis werd opgedragen ter intentie van de renners door de ZeerEerw. Rector Eg. Michielsen, diocesaan sportadviseur van de Nederlandse Katholieke Sportbond.

Na de H. Mis kwamen de renners en de bestuursleden der vele verenigingen bijeen in de Genadekapel, waar een kernachtige toespraak werd gehouden door de ZeerEerw. Pater Ivo Rameckers, geestelijk adviseur van de Bossche wielerclub Schulte, daar kapelaan E. v. d. Heuvel, die het de vier vorige malen gedaan had, nog steeds wegens ziekte verhinderd was aanwezig te zijn.

Deze korte toespraak was geheel gebaseerd op een wielercourse, de voorbereiding daartoe etc., terwijl ook geschetst werd dat men zich voor het eeuwige leven ook dient voor te bereiden om straks klaar te zijn wanneer de roep gaat: „renners klaar?”

De renners stelden zich hierna op bij een der grote uitgangen van de St. Jan, waar Mgr. Mutsaerts verscheen, die de H. Mis tussen de renners had bijgewoond, met de roep: „Ge zijt allen van harte welkom. Door deze daad te stellen, ondanks weersomstandigheden, hebt gij zeer zeker de erepalm en overwinningen in het komende seizoen verdiend.”

Na een kort gebed volgde de zegening der race-karretjes. Dit was het besluit van een korte, doch zeer treffende plechtigheid.

De Nederlandse Katholieke Sportbond heeft met verschillende clubs contact opgenomen om te trachten voor 1957 de vijfde wielerbedevaart te doen plaats vinden op de tweede Zondag van Mei. Er zou dan een groot wielercriterium in Den Bosch plaats vinden voor alle categorieën, georganiseerd door verschillende verenigingen in samenwerking met de Nederlandse Katholieke Sportbond. Behalve individuele prijzen zouden er dan ook clubprijzen aan toegevoegd worden.

*Echo van het Zuiden
24 februari 1956*

Een verloren gewaande traditie, maar die inmiddels weer is opgepakt door wielervereniging TWC De Kachelders. Deze toerclub organiseert (in 2019 alweer voor de veertiende keer) op de eerste zondag in maart een fietszegening bij de Dintherse Sint Servatiuskerk, waar Norbertijn Joost Jansen de renners met wijwater besprenkelt.

10 maart 2019: Heeswijk-Dinther, ondanks dat alle zegen al van boven komt, doet pastoor Joost Jansen er nog maar eens nog wat extra wijwater bij.
(foto www.twcdkachelders.nl, Manon van Oijen, John Korsten)

© 2019, tekst Ben Libregts, foto's particulier archief en zie bijschriften.

In 2018 startte de Giro d'Italia in Jeruzalem en finishte tenslotte in Rome. Roomser kan en zal een wielerskoers nooit meer worden!